

Басюк Н.А. Форми взаємодії вчителя з батьками молодших школярів в умовах Нової української школи // Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід: збірник наукових праць / за заг. редакцією В.Є. Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун. – Житомир: ФОП "Н.М. Левковець", 2019 – У 2-х ч. – Ч.ІІ. – С. 9-12.

Басюк Наталія,
доцент кафедри дошкільної освіти
і педагогічних інновацій
Житомирського державного університету
імені І. Франка

Форми взаємодії вчителя з батьками молодших школярів в умовах Нової української школи

Провідне місце у формуванні особистості молодшого школяра належить сім'ї. На цьому наголошується в Конституції України, Національній програмі „Діти України”, Концепції «Нова Українська Школа». Сьогодні батьки потребують педагогічної допомоги, яку може надати їм педагог якісно нової генерації.

В умовах Нової української школи взаємодія між учителем і батьками молодших школярів будується на засадах педагогіки партнерства, що передбачає співпрацю учасників навчально-виховного процесу, не заперечує відмінностей в їх життєвому досвіді, компетентностях, але враховує рівність у праві на доброзичливе, толерантне ставлення, взаємоповагу, емпатію, взаєморозуміння.

Особливе значення для встановлення ефективної взаємодії з батьками має період навчання дитини в початкових класах. Якщо в дошкільному віці батьки є для дитини основним авторитетом, то зі вступом до школи ситуація кардинально змінюється: першорядне місце в житті молодшого школяра займає учитель. Це абсолютно нормальний процес, тому що без авторитету педагога збалансований навчально-виховний процес неможливий. Крім того, батьки залюбки відвідують навчальний заклад, цікавляться навчанням і поведінкою

свої дитини. Тому цей час є найоптимальнішим, щоб побудувати співпрацю з батьками учнів.

Значний внесок у дослідження проблеми взаємодії школи і сім'ї у вихованні особистості зробили сучасні педагоги і психологи. Ними вивчались різні аспекти проблеми: особливості виховного потенціалу родинної педагогіки (С. Бабишина, З. Болтарович, М. Стельмахович); підготовка до виконання батьківських та материнських функцій (В. Бойко, Д. Луцик, Г. Чередніченко); формування педагогічної культури сучасних батьків (А. Марушкевич, В. Постовий); психологічні основи сімейного виховання (В. Кравець); основні напрями співпраці сім'ї і школи (Т. Алексеєнко); форми організації роботи з батьками в освітньому закладі (І. Рибальченко); виховна робота сім'ї та школи з важковиховуваними дітьми (В. Татенко, Т. Титаренко, В. Оржеховська); педагогічні проблеми молоді сім'ї (Т. Алексеєнко, В. Постовий); спілкування батьків і вчителів з дітьми (П. Щербань). Проте проблема взаємодії учителя початкової школи з батьками дітей на засадах педагогіки партнерства потребує нового погляду.

Мета статті – охарактеризувати форми і методи взаємодії вчителя початкової школи з батьками молодших школярів в умовах Нової української школи.

Взаємодія сім'ї та школи розглядається як процес спільної діяльності за погодженням цілей, форм і методів сімейного та шкільного виховання.

Аналізуючи наявний на сьогодні стан взаємодії сім'ї та школи, О. Коберник доходить висновку, що переважна більшість батьків не готова до активної її реалізації через недостатній рівень сформованості в них педагогічної культури. Саме педагогічна культура батьків, на його думку, «є важливим чинником успішного сімейного і суспільного виховання дітей у нових умовах, їхнього інтелектуального розвитку та духовного збагачення» [1, с.190]. В. Сухомлинський зазначав: «У наші дні немає важливішого у сфері виховання завдання, ніж навчити батька й матір виховувати своїх дітей» [2, с.87]. Саме освітній заклад повинен сприяти постійному розвитку педагогічних знань

членів родини, організовуючи при цьому різні форми, добираючи новітні технології та методи партнерської взаємодії.

Взаємодія педагога з батьками учнів реалізується через різноманітні форми роботи. Форми взаємодії педагога з батьками - це способи організації спільної діяльності та спілкування. Умовно їх можна поділити на індивідуальні та колективні. Реалізуються вони через ряд методів, що активно використовуються при організації спільної роботи сім'ї та школи.

До індивідуальних форм роботи відносяться:

1) Відвідування сім'ї учня, яке допомагає з'ясувати умови життя школяра, загальну та педагогічну культуру родини, ознайомитися з досвідом виховання, дати поради і домовитися про єдині вимоги до учня. При цьому важливо дотримуватися двох умов: – відвідування сім'ї повинно здійснюватись за запрошенням; – до відвідування потрібно готуватись. Підготовка полягає у визначенні найцікавішого, найкращого у своїх вихованцях.

2) Листування передбачає періодичне надсилання батькам листів про успіхи дитини, старанність, уважність та відповідальність. Можна повідомити про певні труднощі дитини, попросити про зустріч. Варто висловити щире подяку за гарне виховання дитини.

3) Пропаганда сімейного виховання. З цією метою класний керівник може використати багатий матеріал журналів “Журнал для батьків”, “Обдарована дитина” та іншу літературу з сімейно-шкільного виховання.

4) Виконання батьками педагогічних доручень. Це може бути керівництво гуртком за інтересами, об'єднанням за місцем проживання, спортивною секцією; сприяння у проведенні екскурсій, в організації зустрічей з цікавими людьми; у створенні класної бібліотеки; участь у розвитку і зміцненні матеріальної бази школи, у вирішенні господарських завдань тощо.

5) Педагогічні консультації. В основі консультацій лежать відповіді на запитання батьків. Психолого-педагогічними основами консультації є прихильне ставлення учителів до ініціативи батьків; вияв готовності до надання допомоги сім'ї; конкретні рекомендації і поради з питань, з якими звернулись до педагога батьки.

До колективних форм взаємодії відносяться:

1) Батьківська школа, що створюється для переконання всіх батьків у необхідності вивчення основ гуманістичної педагогіки, педагогіки співробітництва, діяльнісного підходу. Результатом повинно стати стимулювання намагання поповнювати свої знання, оволодіння практичними навичками виховання дітей у сім'ї.

2) Педагогічний лекторій. Ця форма забезпечує оволодіння батьками систематичними знаннями основ теорії виховання.

3) Підсумкові річні науково-практичні конференції батьків з проблем виховання. Визначається найбільш актуальна проблема з питань сімейного виховання, протягом року проводиться її теоретичне і практичне вивчення в школі і сім'ї, наприкінці року підводяться підсумки.

4) День відкритих дверей або батьківський день проводиться, як правило, перед початком чверті, семестру з метою привернути увагу батьків до роботи всієї школи, до питань виховання.

5) Засідання батьківського комітету. Батьківський комітет обирається на батьківських зборах у вересні. Зазвичай він складається з 3-5 осіб. Створюють батьківський комітет з метою демократизації управління виховним процесом, налагодження зворотного зв'язку сім'я – освітній заклад, для поточного коригування управлінських рішень, забезпечення єдності педагогічних вимог до учнів, надання допомоги сім'ї у вихованні та навчанні дітей. До роботи в комітеті залучають найактивніших батьків, авторитетних людей з високою громадянською свідомістю, які виявляють інтерес до справ гуртка, закладу. Залежно від потреб він змінюється: чи за кількістю, чи за розподілом обов'язків.

6) Класні батьківські збори традиційна форма роботи, що проводиться один-два рази на чверть. На зборах заслуховуються повідомлення з різних питань виховання (доповідь, інформація вчителя, лікаря чи повідомлення батьків про досвід виховання дітей у сім'ї), підбиваються підсумки роботи з дітьми за семестр, рік, вирішуються організаційні та господарські питання.

Тематика педагогічних бесід та доповідей на зборах визначається керівником відповідно до річного плану роботи з батьками. При цьому

неодмінно мають враховуватись інтереси та побажання батьків. Зміст такої бесіди повинен містити не тільки теорію питання, а й конкретні рекомендації.

Однією з форм роботи з батьками молодших школярів є день відкритих дверей. У деяких закладах для цього виділяють певний день місяця, в інших проводять його залежно від конкретних умов. У цей день до школи запрошують усіх батьків. Відвідування уроків, безпосереднє ознайомлення з роботою класовода, спостереження за дітьми є дієвою формою педагогічної пропаганди.

Задля підвищення рівня ефективності роботи з батьками молодших школярів педагоги застосовують нетрадиційні форми:

1. Педагогічний десант – виступи педагогів з актуальних проблем виховання дітей на підприємствах, в організаціях, де працюють батьки; влаштування виставок, випуски спеціальних стіннівок тощо.

2. Дерево родоводу – зустріч поколінь, роздуми над проблемами родинного виховання, звернення до народної педагогіки.

3. У родинному колі – анкетування батьків, індивідуальна допомога родинам через консультації, зустрічі з лікарями, психологом, юристами.

4. Народна світлиця – звернення до народних традицій; формування особистості школяра через природу, спільну діяльність батьків, дітей, педагогів.

5. День добрих справ – спільна трудова діяльність педагогів, батьків і дітей.

6. Вечір великої родини – організація відпочинку, гри, театральної вистави (участь беруть батьки, школярі, педагоги).

7. Альбом-естафета «Як ми відпочиваємо» – досвід організації відпочинку в родині.

8. Дискусійний клуб – обговорення проблем виховання школярів.

9. Родинна скарбничка – добірка матеріалів з досвіду родинного виховання.

10. Аукціон ідей сімейної педагогіки.

11. Батьківський ринг.

12. Азбука родинного виховання – обговорення проблем і труднощів виховання дітей у неповних родинах, виступи лікарів, юристів, психологів; надання індивідуальної допомоги.

13. Дні довіри – у визначені дні педагоги, лікарі, психологи ведуть прийом батьків і консультують їх з проблем виховання.

14. Родинні свята в класі – їх започатковують педагоги, об'єднуючи родини для спільного проведення днів народження дітей, календарних, народних свят.

15. Дні відкритих дверей – на цей день запрошуються батьки, вони відвідують класи, де навчаються їхні діти, знайомляться з роботою педагогів, ведуть спостереження за роботою дітей на уроках.

16. Тиждень сім'ї.

17. Тренінги, ділові та рольові ігри.

18. Проведення шкільних ярмарків.

Таким чином, використання традиційних і нестандартних форм у взаємодії між школою і родиною допоможе сформувати у батьків правильне уявлення про свою дитину, підвищити їхню педагогічну культуру, вибудувати єдині вимоги до виховання з боку школи і сім'ї та інтегрувати родинне і суспільне виховання.

Список використаної літератури:

1. Коберник О.М. Управління виховним процесом у загальноосвітньому закладі: [монографія] / О. М. Коберник. – К.: Науковий світ, 2003. – 230 с.

2. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка / В.О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1978. – 263 с.